

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTA OFICIALA A EPISCOPIEI ARADULUI

Redacția și Administrația
ARAD, STR. EMINESCU 18

APARE DUMINECA
Redactor: Pr. Ilarion V. Felea

ABONAMENTUL:
Pentru particulari pe an 1000 lei.

„PACE VOUĂ!”

Parcă a fost inadins rânduit ca cea dintâi veste despre încetarea războiului în Europa să vină tocmai atunci când Biserica prăznuia învierea din morți a Fiului lui Dumnezeu, „Prințul păcii”. Ca și pe vremuri, în seara celei dintâi zile a săptămânii, când Mântuitorul intrase prin ușile inculate în camera unde Apostolii erau adunați și prin salutul său: „Pace vouă!” le risipise toată îndoiala și întristarea lor, tot astfel și acum prin aceeași solie cerească, venită într'o vreme când mireasma acestor cuvinte abia mijliseră în sufletele noastre, s'a pus din nou capăt sbuciumului imens ce frământase omenirea mai bine de cinci ani.

Desigur că bucuria sălășluirii între noi a acestei solii de pace, atât de mult așteptată, este de nedescris. Ca și Apostolii în clipa arătării Mântuitorului înviat, și noi cari am fost învredniciți să trăim fiorii acestei solii izbăvitoare, după atâția ani de încăerare apocaliptică, parcă nu ne vine să credem că am scăpat în adevăr din dansul ei atât de înfiorător. Obișnuți cu buburii de tun și cu zumzet de motoare, ni se pare oareșicum neobișnuit ca dansul lor macabru să fi încetat în adevăr.

Intrebarea ce ni se ridică însă în față acum, când, cel puțin în bătrâna noastră Europă, focul a încetat, este: Va ști oare omenirea să prețuiască la justa ei valoare solia păcii adevrate, venită tocmai în zi de Paști? Se va strădui ea, ca binefacerile acestei solii să dăinuie în viața ei, dacă nu pentru totdeauna cel puțin pe un timp mai îndelungat, sau va uita ororile și distrugerile cauzate de războiul abia încetat, tot atât de repede ca și pe cele de acum douăzeci și șapte de ani?! Ne punem această întrebare firească deoarece sbuciumul și spectrul întunecat al distrugerii a fost mult mai accentuat în acest război, decât în acelea din trecutul apropiat.

Credem că într'o mare măsură omul vremii noastre s'a săturat de război. Și este firesc să fie așa. Vreme de aproape șase ani acest om a avut ocazia să cunoască toate atrocitățile și nedreptățile lui. A putut să vadă cu proprii săi ochi toate mijloacele înspăimântătoare pe cari tehnica modernă, creiată prin iscusința lui i le-a pus la îndemână numai și numai ca să se distrugă pe sine și în acelaș timp să se mege pe sine în tot ceea ce înaintașii au clădit veacuri de-a-rândul până la el. I s'a dat în sfârșit prilejul ca să cunoască și să simtă chiar în carnea lui toate relele pricinuite prin purtarea acestui război. Orașe cari până eri te încântau prin pitorescul lor, instituții de pe a căror amvon se propovăduia cultura și știința, locașuri de binefacere samarineană, școli, spitale, biserici și atâtea alte instituții, au fost date pradă distrugerii totale, cu o nesocotință care parcă voia să te convingă că omul vremii noastre s'a întors contra lui însuși și vrea inadins să se nesocotească pe sine în tot ceea ce a creiat prin truda și osteneala lui de veacuri. Dacă la această înfățișare sumbră mai adăugăm și spectrul dureros al văduvelor, orfanilor și infirmilor rămași de pe urma acestui război, ne dăm seama că în adevăr el este unul din relele pe cari omul trebuie să-l scoată prin orice mijloc pașnic, din viața lui.

Biserica noastră creștină, întemeiată în lume de Mântuitorul Hristos pentru a fi o împărăție a păcii și a bunei voini între oameni, a propovăduit mereu în decursul veacurilor iubirea și buna înțelegere între om și semenul său. Chiar și în decursul acestui război înfiorător, ea n'a conținut să-și împreune ruga ei „pentru pecea de sus”, „pentru pacea a toată lumea” și „pentru unirea tuturor”. Indemnul ei ca „să ne iubim unii pe alții ca într'un gând să mărturisim” ca și cântarea fericitoare: „Fericii sunt făcătorii de pace, că aceia fiii lui Dumnezeu se vor

chema", n'au încetat niciodată să răsune din locașurile ei. Din acest motiv și acum când solia păcii între popoare a pus capăt și acestui răboiu nimicitor, ea nu face altceva decât binecuvântă clipa pogorârei sale între noi și ne îndeamnă în același timp ca să luptăm din toate puterile pentru ca binefacerile sale să dăinuiască cât mai mult între noi.

Solia însăși venită în zi de Paști, când rememorăm dumnezeescul salut de „PACEVOUĂ” cuprinde în sine de fapt această chemare pentru viitor. Să ne străduim ca să urmăm îndemnul ei venit de sus. Să prefacem sâbiile în

fiare de pluguri și lăncile în seceri”, cum spune proorocul, pentru ca în chipul acesta niciun neam să nu mai ridice sabia împotriva altuia și pravila răboiului să nu o mai deprindă niciunul (Isaia 2, 4) Să facem ca pacea ce va să vie, să fie în adevăr întemeiată pe libertate dreptate și adevăr. Să fie cu alte cuvinte o pace creștină, o pace care să dăinuiască și să tămăduiască în adevăr toate ranele cauzate de răboiul abia încetat. Numai în acest caz vom face și dovada că am înțeles și am aplicat în chip deplin și solia de pace venită acum tocmai într'o zi de Paști. Pr. D. TUDOR

DIN PASTORALELE DE PAȘTI

Din pastorală I. P. S. Mitropolit
Dr. N. COLAE BĂLAN

„Prin învierea Sa Mântuitorul a biruit moartea și s'a arătat stăpân al vieții, iar nouă ne-a deschis zărilor spre veșnicie și spre țintele cele mari ale vieții noastre în legătură cu veșnicia și cu Dumnezeu. Acum cunoaștem rosturile vieții noastre, cari trec dincolo de sbuciumările și suferințele de pe pământ. Acum știm pentru ce trăim și prin urmare știm cum să ne întocmim viața noastră din lumea aceasta trecătoare.

De aceea chemarea cea mai puternică ce se desprinde din învierea Domnului și din praznicul ei este chemarea la o *vlață nouă*, după îndemnul ce l-a dat sf. apostol Pavel în scrisoarea sa către Romani (6, 4): „După cum Hristos a înviat din morți prin mărirea Tatălui, așa și noi întru înnoirea vieții să umblăm”. „Inoirea vieții” înseamnă o schimbare petrecută în ființa noastră întreagă, o prefacere a celor dinlăuntru ale noastre, astfel ca Adam cel vechiu cu păcatele lui să se renască într'un om nou... Aceasta nu se poate întâmpla numai prin puterile omului, ci mai presus de toate prin puterea cea de sus. Așa ne spune Mântuitorul în adâncile cuvinte ce le-a rostit către Nicodim, care venea noaptea să-l vadă: „De nu se va naște cineva de sus, nu va vedea împărăția lui Dumnezeu” (Ioan 3, 3). Viața cea nouă e o țâsnire de puteri dumnezeiești în om. E un dar al lui Dumnezeu, o faptă a Lui. Din izvorul vieții trebuie să coboare și picătura de viață în stare să înoiască ființa omenească. Când își deschide visteriile sale nemărginite, Dumnezeu se dăruiește pe sine oamenilor.

Dar și noi trebuie să luăm parte și să lucrăm la mântuirea noastră. Noi trebuie să ne dorim după viața cea nouă, să ne deschidem sufletele pentru a o primi, să ne punem cu toată voința și inima, cu toată zestrea sufletului nostru la dispoziția lui Dum-

nezeu și a darului Său celui sfințitor. Fără de aceasta nu putem fi mântuiți. Nașterea din părinții noștri, a fost un dar pe care noi nu l-am putut nici dori, nici cere. Dar nașterea întru făptură nouă, întru fii ai lui Dumnezeu, nu se poate întâmpla fără dorința și voința noastră. Totuș vreau să repet încă odată că tot răsadul cel nou din sufletul care l-a primit pe Hristos Domnul, toată credința, toată iubirea arătată în fapte, toată căința și îndreptarea au răsărit din darul dumnezeesc și au fost udate cu sângele Mântuitorului. Nici o clipă n'ar putea să dăinuiască dacă le-ar lipsi acel dar. Mai presus de toate minunile și prorociile stă această minune săvârșită de Duhul Sfânt: Făptura cea nouă! Viața lui Hristos în om!...

Sunt însă unii oameni cari cred că înainte de toate trebuiesc schimbate împrejurările din afară ale vieții, ca să faci viața mai bună și pe oameni mai buni. De sigur e mult adevăr în părerea aceasta, pentru că viața atârnă foarte mult și de împrejurările din afară între cari se desfășoară ea și schimbând prin reforme bune aceste împrejurări, ai ajutat la îmbunătățirea vieții. Totuș noi credem că cea mai de seamă reformă, dela care atârnă mai presus de orice viața omenească, este reforma omului. De aceea oameni noi, oameni renăscuți prin puterea de prefacere a credinții, îi trebuiesc și vieții de astăzi, ca să fie mai bună. Căci ce-i folosește cutăruia o locuință mai spațioasă și mai prietenoasă, dacă într'un ea tot cu neorânduiala și cu vrajba veche din familie? Ce-i va folosi la al doilea un salariu ori un câștig mai mare, dacă-l risipește cu mâna spartă pe lucruri de nimic ori chiar stricăcioase? Ce-i va folosi altuia mai mult timp liber, dacă-l va petrece în cărciumă? La ce vor folosi legi și rânduieli mai bune și mai drepte, dacă nu sunt aplicate ori dacă sunt aplicate sucit de oameni nedrepti și răi? La ce folosesc toate descoperirile cari ne storc uimirea și cari pot să fie spre înlesnirea traiului, dacă ele sunt în-

trebuințate ca să se omoare mai sălbatec oamenii unii pe alții? Dar dacă la împrejurările și rânduielile mai bune se adaogă și oameni mai buni, atunci viața propășește și se face tot mai bună. E doar limpede ca lumina soarelui că o viață mai bună poate să se instăpânească în lume numai prin oameni mai buni. O ordine socială mai bună, de care se vorbește atât de mult astăzi, poate sosi și ea numai prin oameni mai buni. Impărăția lui Dumnezeu se poate coborî pe pământ numai prin fiii ai lui Dumnezeu. Iar această, prin darul lui Dumnezeu. Numai iubirea cea veșnică poate să nască fiii ai lui Dumnezeu și numai prin „baia nașterii a doua și a învierii Duhului Sfânt“ (Tit. 3, 4—7) putem ajunge moștenitori ai vieții celei veșnice.

Dumnezeu ne îmbie darul Său în toată vremea. Și n'avem noi altă dorință, căreia să-i fie mai cu drag făgăduita împlinirea, ca dorința fierbinte după darul lui Dumnezeu, cel luminător și sfințitor, cel întăritor al voinții în cele bune și făuritor de caractere creștine, cari să înfrunte încercările vieții și să îplinească după voia lui Dumnezeu rosturile cele frumoase ale acesteia. Pentru aceasta a venit în lume Hristos Domnul. Prin patimile, prin moartea pe cruce și prin strălucita Sa înviere, ne dă cheazășie, că ne îplinește dorința. Prin urmare, la Mântuitorul și numai la El putem găsi viața cea nouă de care fiecare suflet are nevoie, de care țara și neamul nostru au nevoie, de care omenirea întreagă are astăzi nevoie mai mult ca oricând.

E ziua Invierii. Să ne curățim simțirile. Să lăpădam pe omul cel vechiu, care se strică după poftele înșelăciunii și să ne îmbrăcăm în omul cel nou, care după Dumnezeu s'a zidit întru dreptate și întru sfințenia adevărului (Efeseni 4, 22—24)“.

Din pastorala P. S. NICOLAE al Clujului

„Clopotele sfintelor noastre lăcașuri de închinare răsună din nou vestind marea bucurie a Invierii Domnului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos, și inimile dreptcredincioșilor creștini se veselesc din nou întru slăvirea Celui ce „cu moartea pe moarte călcând“ a înviat a treia zi, dăruind lumii viață veșnică.

Bucuria noastră și slăvirea Domnului sunt deopotrivă de îndreptățite. Fiindcă nu este bucurie mai firească și mai mare decât a robului care a ajuns iarăși slobod și nu este slavă mai firească și mai strălucitoare decât aceea care i se cuvine celui ce deschide porțile libertății pentru un osândit la temniță grea pe viață...

Desrobindu-ne din cătușile păcatului și ale morții însă, Hristos nu ne-a luat slobozenia hotărîrii noastre în tocirea vieții. Suntem slobodzi să intrăm din nou în temnița patimilor și slobodzi suntem să viețuim în lumina cea strălucitoare a vârtuților legii noastre

sfinte, întru care ne-am botezat. Știind unele ca acestea, fi-vom oare atât de fără de minte să stăruim întru necurăția patimilor cari robesc, întru întunerecul păcatelor cari osândesc pe om la moarte? Ferească Domnul. Căci atunci n'am mai fi vrednici să prăznuim Invierea lui Iisus Hristos, nici nu ne-am face părtași rodurilor izvorîte din preacuratele Sale Patimi.

Ne-a îndurerat batjocorirea lui Hristos? Noi să nu mai batjocorim pe nimeni. Ne-a scârbit vinderea lui Hristos de către Iuda cel fără de lege. Noi să nu mai vindem pe nimeni: Să nu ne vindem nici fratele, nici țara, nici neamul, nici Regele, nici credința, nici cinstea, nici nimic din câte se cuvine să ne fie scumpe și sfinte inimii noastre. Ne-a tulburat ușurătatea cu care fariseii fățarnici au chemat mărturi mincinoase împotriva lui Hristos? Noi să nu ne mai întinăm sufletul cu minciuna și să nu mai stăm mărturie mincinoase împotriva nimănui. Ci să umblăm întru adevăr, ca să nu ne poticnim. Ne-au cutremurat patimile lui Hristos? Să viețuim așa, ca nimănui să nu msi pătimească din pricina noastră: nici rudenii noastre, nici vecinul nostru, nici prietenul nostru, nici dușmanul nostru, nici cel de-o lege cu noi, nici cel de altă lege.

Minunatu-ne-am de slava întru care a înviat Hristos? Să luăm seama și bine să socotim, că nici noi nu vom învia decât „murind păcatului“ și fiind vii întru vârtute, curățindun-ne simțirile, limpezindu-ne cugetul și întemeindu-ne judecățile noastre pe judecata lui Hristos, cu un cuvânt: silindu-ne a ajunge făpturi nouă. Astfel, vom avea nemărginita bucurie de a putea cânta fără umbră de fățarnie mângăitoarea cântare de Paști: „Ieri cu Tine m'am îngropat, Hristoase, astăzi, înviind Tu, mă scol împreună cu Tine; cu Tine m'am răstignit ieri: Insuți preamărește-mă, Mântuitorule, întru împărăția Ta!“

Intăriți astfel prin credința în ajutorul Celui ce, Dumnezeu adevărat și om adevărat fiind, a biruit patimile și moartea — și zidiți întru tăria vârtuții sălășluite în sufletele noastre de Praznicul Invierii, vom putea sta drepti și în „viforul ispitelor“ cu cari ne impresoară viața, biruind toate „valorile desmierdărilor celor grele de purtat:“ iar în ziua înfricoșatului județ vom putea da bun răspuns la întrebările ce ni se vor pune despre viața noastră de pe pământ.

Căci acesta este rostul nostru cel creștinesc: Să facem din trecătoarea noastră petrecere pe pământ vreme de înțeleaptă pregătire pentru viața cea nepieritoare a sufletului, în corturile cele cerești ale Tatălui, unde nimeni nu va fi întrebat cât a mâncat, cât a băut, cum s'a îmbrăcat, câte bogății a fost în stare să adune sau câte titluri de deșartă mărime a putut dobândi dela oameni, ci va fi luat la rost despre măsura în care a plin't porunca cea mare a Domnului cu privire la iubirea de Dumnezeu și iubirea ede frate.

La împlinirea acestei porunci a iubirii ne în-deamnă și praznicul Sfințelor Paști prin cântarea de obștească 'nfrățire: „Ziua Invierii! Să ne luminăm cu prăznuirea și unul pe altul să ne îmbrățișăm și să zicem fraților și celor ce ne urâsc pe noi, și să iertăm toate pentru Inviere!”

Invăluți în lumina și căldura acestei chemări creștinești, pusă la inimă și înfăptuită în traiul nostru cel de toate zilele, vom putea aștepta cu încredere și seninătate pașnica noastră săvârșire din viață — după cum vom putea aștepta și pacea mult dorită după crâncenul războiu în care s'au involburat neamurile pământului de câțiva ani de zile“.

Din pastorală P. S. VASILE al Timișorii

„In învierea Domnului sufletele noastre de creștini, luminate prin credință, cinstesc cu fiori de cucernicie, și duhovnicească bucurie jertfa cea mare, adusă de Mântuitorul pentru reîntrămarea sufletelor noastre, slăbănogite de rănilor atâtor păcate. Prăznuind cu creștinească bucurie și evlavie Sfintele noastre Paști, noi creștinii ne dovedim dornici să luăm parte, cu toată râvna și însuflețirea, la biruința învierii Lui, dornici să ne înfruptăm cu sufletul din roadele mântuitoare ale biruinții Lui asupra morții prin înviere.

Iar această dorință a noastră, lămurită prin bucuria noastră de praznic, este pe deplin îndreptățită și nu va rămâne neîmplinită. Insuși cuvântul nemincinos al dumnezeieștei Scripturi ne dă pentru aceasta toată chezașia, mărturisind și învățându-ne că: „...*Cei ce a ridicat pe Domnul Iisus și pe noi prin Iisus ne va ridica...*“¹⁾ Ceeace înseamnă că prin Iisus Mântuitorul și pentru el, pentru nemăsuratul preț al jertfei ce El a adus pentru răscumpărarea noastră din robia păcatului și noi, toți ceice purtăm numele de creștini și ne dovedim vrednici de acest nume, prin viețuirea noastră, putem fi ridicați din toată patima și suferința întru slava la care a fost înălțată firea noastră omenească prin învierea Domnului.

Dar, iubiți fii sufletești, toată învățătura legii noastre creștinești, așa cum se desprinde ea din slova sfintei Scripturi și din predania și propovăduirea *Bisericii noastre străbune*, leagă împlinirea nădejdelor ce ni le trezește în suflete bucuria noastră pentru Praznicul Invierii Domnului de măsura, în care înțelegem și suntem în stare să ne alipim, cu toată gândirea și viețuirea noastră, de Iisus și de tot ceea ce a învățat și săvârșit El pentru mântuirea noastră...

Iisus Hristos Mântuitorul mărturisește despre Sine că El a venit în lume ca să aducă într'ânsa lumina adevărului. În fața lui Pilat Iisus arată: „*Eu pentru aceasta m'am născut și pentru aceasta am venit în lume ca să mărturisesc adevărul...*“²⁾.

După ce mai înainte, spre a spulbera nedumerirea sf. apostol Toma, a spus despre Sine: „...*Eu sunt calea, adevărul și viața...*“³⁾.

Așa fiind, în dorința lui de a afla adevărul, sufletul nostru și așa nu va putea să-și potolească setea sa după adevăr, în altă parte și pe altă cale, decât în învățătura Mântuitorului, propovăduită de sfânta noastră Biserică creștină ortodoxă. Cu deosebire în aceste vremi de grea încercare, când atâția caută să ne abată dela matca credinții noastre străbune, nu se poate vorbi despre o creștinească și cu vrednicie și folos prăznuire a Invierii Domnului, fără a se lua de cătră toți hotărârea nestrămutată de a ține cu neclintită credință, întreagă și neschimuată, comoara de învățătură ce ni-a lăsat Iisus Domnul.

Ori, când sufletul nostru, îngrozit de atâta rău ce bântue în lume, ar sbura spre un liman de bine, de milă, de iertare, de pace, încotro s'ar putea îndrepta mai cu nădejde decât spre Domnul Iisus, izvorul pentru noi a tot binele, milostiv, iertător și aducător de pace, prin împăcarea noastră cu Dumnezeu, ce a săvârșit prin patima și moartea Sa și prin toată slujirea mântuitoare la care s'a supus. Dacă însă, în bucuria noastră pentru Invierea Domnului, am înțeles că în dorul sufletului nostru după bine n'avem pe altul la care să ne ducem, afară de Iisus Mântuitorul, Pricinuitorul acestei bucurii, să ne străduim, pe cât ne ajută puterile, a fi, în viața noastră și față de semenii noștri, așa cum a fost Iisus Mântuitorul cu noi. El a fost bun cu noi toți, bun și iertător și milostiv. Nimic nu ne poate folosi mai mult în aceste zile de cumpănă decât bunătatea, iertarea și mila ce o arătăm tuturor celor din preajma noastră.

Să prețuim bucuria de praznic, cu care Iisus înalță sufletele noastre, ca să putem nădăjdui, fără teamă de amăgire, că Dumnezeu și Tatăl nostru din ceruri, așa cum L-a ridicat pe El din întunerecul morții la slava învierii, ne va ridica și pe noi din bezna suferințelor de azi la slava împlinirii nădejdelor noastre de mântuire a sufletelor noastre și de propășire și înălțare în viitor a Neamului nostru“.

Din Pastorală P. S. NICOLAE al Oradiei

„După căderea noastră în păcat, Dumnezeu, — întru nepătrunsa Lui înțelepciune a rânduit, *ca drumul suferinței să fie singurul drum al oricărui izbăviri și al oricărui biruințe din lume*. La această lege a suferinței s'a supus, întru toate și de bunăvoie, și însuși Domnul nostru Iisus Hristos, atunci când a venit să împlinească cea mai sfântă lucrare și să câștige cea mai mare biruință spirituală din lume: mântuirea neamului omenească din robia păcatului. Cu toate că era însuși Fiul lui Dumnezeu, cel fără de păcat, „s'a

¹⁾ II Cor. IV, 14.

²⁾ Ioan XVIII, 37.

³⁾ Ioan XIV, 6.

smerit pe Sine, ascultător făcându-se până la moarte" (Filip 2, 8) și cu prețul unor negrăite suferințe trupești și sufletești, răbdate cu răbdare dumnezeiască, în locul nostru și pentru binele nostru, ne-a mântuit din osânda de veci, căreia eram sortiți. „Pentru această — zice sfântul apostol Pavel în epistola sa către Filipeni: 29, 11 — și Dumnezeu pre Dânsul L-a prea înălțat și L-a dăruit Lui nume, care este preste tot numele; ca întru numele lui Iisus tot genunchiul să se plece, al celor cerești și al celor pământești și al celor dedesubt; și toată limba să mărturisească, că Domn este Iisus Hristos, întru slava lui Dumnezeu Tatăl“.

Pe cât de mari și de grele au fost patimele Domnului, pe atât de strălucite și de neprețuite au fost și răsplătite cu slavă cerească, ce au urmat, prin și după învierea Sa din morți.

Cel pătimitor ieri, astăzi este nepățimitor; Cel batjocorit ieri de cei fărădelege astăzi este proslăvit de cetele îngerești; Cel fără de chip și frumusețe ieri, astăzi este plin de mărire cerească; Cel neputincios ieri, astăzi este biruitor atotputernic; Cel căzut în pulberea pământului ieri, astăzi șade trupește pe scaunul slavei lui Dumnezeu; Cel blestemat ieri pe lemnul crucii astăzi este slăvit ca Mântuitorul lumii; Cel judecat ieri de judecători nedreți astăzi este Judecătărul Cel drept al tuturor.

Intre patima și învierea Domnului, între suferința și biruința Lui există o legătură launtrică strânsă și nedesfăcută. Una nu poate exista fără de cealaltă. Bucuria cea mare a Paștilor s'a născut din durerile înspăimântătoare ale Vinerii Patimilor. Domnul a trebuit să pătimească, căci fără patimă și moarte nu putea exista înviere, iar fără înviere nu putea exista răsplătire și preamărire.

Zilele biruințelor răsar totdeauna din adâncul întunecat al durerilor! Bucuriile raiului cresc numai pe lemnul binecuvântat al crucii...

Lumea zilelor noastre este plină de mari lipsuri, de crunte dureri și de nesfârșite suferințe, care toate au venit peste noi nu la întâmplare și nici fără rost. Cum privim noi la aceste suferințe și necazuri? Care le este scopul? Și înșfârșit, cum trebuie să le purtăm povara în viața noastră de toate zilele, pentruca ele să ne fie de folos? Iată câteva întrebări, care ne chinuesc zi de zi sufletele și cărora trebuie să le dăm un răspuns, fie cât de scurt, în lumina învățăturii despre patima și învierea Domnului:

(Suferința este o urmare a păcatului. Ea a intrat în lume deodată cu el și va rămâne în lume până la sfârșitul ei. Nimeni nu o poate ocoli, nimeni nu poate scăpa de ea orice ar încerca să facă. Toată viața trăim și umblăm în umbra durerii).

Suferința niciodată nu vine peste noi la întâmplare. Când este vorba despre oameni abătuți dela poruncile lui Dumnezeu, atunci suferința este deobicei,

ori o pedeapsă trimisă lor pentru păcatele și fărădelegile pe care le-au săvârșit ori este un mijloc de a-i abate pe cei răi dela căile lor și de a-i îndrepta spre pocăința cea mântuitoare de suflet. Când suferințele se abat asupra celor buni și dreți, atunci rostul lor este, sau să li se încerce vrednicia și virtutea — căci omul la necaz se vedește ce este, sau pentru ca răbdarea lor în suferință să slujească drept pildă și altora, sau înșfârșit, pentruca să se preamărească Dumnezeu, întru minunatele lucrări ale puterii și ale harului Său, lucrări care indeosebi întru neputința firii omenești se arată.

Oricare ar fi gândul ce-l are Dumnezeu cu noi atunci când lasă, sau trimite, asupra noastră suferințele, noi trebuie să primim și să purtăm toate necazurile, toate durerile, toate încercările, așa cum ne-a arătat și ne-a învățat Domnul nostru Iisus Hristos: — fără cârtire, cu răbdare, cu încredere în Dumnezeu, cu iubire și încredere desăvârșită față de El. Căci făcând așa suferința, care la început ni se pare o povară de nesuferit, se preface încetul cu încetul — prin binecuvântarea lui Dumnezeu — într'o mare putere a sufletului nostru, putere cu ajutorul căreia noi putem zdrobi pe omul cel vechiu, pe omul păcatului din noi și în locul lui putem zidi pe omul cel nou și duhovnicesc, pe omul cel după asemănarea lui Iisus Hristos — singurul care poate moșteni împărăția cerurilor, singurul care poate fi părtașul bucuriilor ei vecinice“.

Din pastorală P. S. VENIAMIN, al Caransebeșului

„Prin învierea Domnului s'a zdrobit putere morții și a păcatului, acest dușman al mântuirii și s'a deschis izvorul nesecat al harului dumnezeesc și astfel s'a făcut începutul unei vieți noi.“

Dela învierea Domnului moartea nu mai poate îngrozi cu urăciunea ei pe cei ce trăesc după voia lui Dumnezeu, căci știu, că îi așteaptă după cuvintele Mântuitorului, o viață mai bună și așa cum a înviat Domnul și ei vor învia din moarte la viață veșnică, iar: „viață veșnică aceasta este, ca să te cunoască pe Tine, unul adevărat Dumnezeu și pe Iisus Hristos, pe care l-a trimis“ (Ioan 17, 3). Ce întăritoare și mângâitoare sunt pentru noi toți cuvintele Domnului, pe cari le-a adresat surorilor Martei și Maria, ce să le mângâie de moartea iubitului lor frate Lazar: „Eu sunt învierea și viața; cel ce crede între Mine de va și muri viu va fi. Și tot cel ce viează și crede întru Mine, nu va muri în veac“ (Ioan 11, 25-26). Învierea Domnului ne cheazășuește învierea din morți la sfârșitul lumii și în pragul veșniciei ni se va răsplăti la dreapta judecată după viața fiecăruia, după faptele lui bune sau rele. Veni-va ceasul — spune Sf. Ap. Ioan — întru care toți

cei din morminte vor auzi glasul Lui, și vor eși (învia) cei ce au făcut cele bune întru învierea vieții, iar cei ce au făcut cele rele întru învierea judecării (osândei) (5, 28-29).

Temelia credinței în învierea noastră la judecata viitoare este însăși realitatea Invierii Domnului, pentru că, „de n'a înviat Hristos zădarnică este propoveduirea noastră“ (I, Cor. 15, 14). Tot Sf. Ap. Pavel ne asigură: „De credem că Iisus a murit și a înviat, așa și Dumnezeu pe cei adormiți întru Iisus Hristos aduce-i-va împreună cu El“ (I Tesal. 4, 14).

De aceea vă îndemn, iubiților mei, priviți la Hristos cel înviat ca la cheazășia învierii voastre și să fiți gata la orice jertfă pentru El, chiar și la moarte, căci „cei ce mor cu Hristos, împreună cu El vor învia“. Și orice încercări ar mai veni asupra noastră, și mai mari ca cele de astăzi, „nici necazul, nici foametea, nici sabia să nu ne despartă de El, căci fiind credincioși până la moarte, vom avea cununa vieții“ (Apoc. 2, 10). Pliniți poruncile Bisericii dreptmăritoare, mama cea bună a Neamului, căci ea este singura corabie, care având cârmaciul pe Hristos, ne poate conduce pe valurile înviforate ale vieții la limanul mântuirii. Nu vă lăsați amăgiți de șoaptele unor apostoli cari vor să vă propoveduiască „altă Evanghelie după predania omenească și după stihiele lumii și nu după Hristos“ (Colos. 2, 8). Rămâneți tari în credința în care v'ați născut și prin care am biruit toate necazurile sorții, căci cine se leapădă de Hristos se leapădă de Biserică și se lipsește de mântuirea prin el. Fără de El nu ne putem împărtăși de lumina Invierii și rămânem niște bieți rătăcitori în întunerecul păcatului, ducător la moarte și la osândă vecinică. Dați slavă lui Dumnezeu Tatăl, „care după mare mila Sa, prin învierea lui Hristos din morți, ne-a născut pe noi a doua oară spre nădejde vie, spre moștenire nestrăicătoare“. (I Petru, 1, 3). Fiți încredințați că Dumnezeu stă la cârma lumii și o conduce cu purtarea de grijă și dragoste părintească după dreptatea Sa dumnezeiască pe calea mântuirii“.

Dumnezeu,

problema inevitabilă până și a necredincioșilor
I.

Printre întrebările care stăruie cu multă putere în mintea fiecărui om, e și aceea cu Dumnezeu. Există? Care e el adevărat? Ce rost are?

Nimeni nu scapă de ispitirea aceasta mintală.

Fiecare muritor s'a întrebat, se întreabă, ori se va întreba. „Uitați-vă peste întinsul pământului“ scrie Plutarh. „Aveți să vedeți poate orașe fără întărituri și fără legi; popoare care poate nu cunosc scrierul și

întrebuințarea banului; un popor însă fără Dumnezeu, încă n'a văzut nimeni.“¹⁾ „Dumnezeu. Acesta e cuvântul cel mai mare al limbilor omenești. Nici un popor nu l-a uitat. Toate neamurile, chiar și cele mai barbare l-au celebrat, definindu-l cu mai multă sau mai puțină justeță, precizie, profunzime și curățenie. E problema prin excelență a marilor filosofi... În toate timpurile omul a găsit în inima ori în mintea sa, sentimentul acestei idei. Dumnezeu așadar, e unul din cuvintele care va rămânea veșnic în graiul oamenilor, fiindcă răspunde unui sentiment indestructibil și unei idei nemuritoare.“²⁾

„Religia e veșnică“ scrie Renan „ea corespunde atât nevoilor omului sălbatic cât și ale celui cult. Ea va dispărea numai odată cu omenirea, sau mai bine zis, dispariția ei va fi dovada că omenirea s'a întors la animalitatea din care a ieșit.“³⁾

Chiar necivilizații, sălbaticii de azi, susțin învățății, sunt niște abătuți dela Dumnezeu, niște scăpați dintr'un teism primitiv.⁴⁾

Grija de Dumnezeu, „e problema care se pune totdeauna și pretutindenea; întrebarea pe care n'o poți nici cum ocoli“⁵⁾.

Aceasta îl îndeamnă pe poet să scrie:

„In orice om o lume își face încercarea,

..... Library
.....

În orice minte lumea își pune întrebarea.“⁶⁾

Din neputința aceasta însă, de a ocoli întrebarea cu Dumnezeu, vine toată marea omului. Tocmai sbuciumul acesta sufletesc îl deosebește pe om de dobitoace: „Singur omul din lumea întreagă, cere, îl dorește pe Dumnezeu. Ce minune în înșetarea aceasta!... Îl vreau pe Dumnezeu! Ce problemă într'un astfel de strigăt!...“⁷⁾

Bineînțeles că strigătul omului după Dumnezeu și răspunsurile, potollrea acestei râvne a fost foarte variată. Dela veac la veac, delat popor la popor și delat om la om. Intr'aceasta însă nu-i nimic neliniștitor. Se 'ngrijește vremea să le facă pe toate răspunsurile bune și adevărate. Faptul de căpetenie e acela, să existe setea după Dumnezeu, neliniștea și canonistrea lăuntrică din pricina acestei idei.

Sunt de aceia cari și-au dat răspunsul cel bun; de aceia apoi, cari, cu toată ardoarea vreau un Dumnezeu mai deplin, mai aproplat. Și în sfârșit, de aceia cari zic, că ei n'au fost niciodată ispitiți de problema existenței lui Dumnezeu și nici nu-i văd necesitatea și rațiunea de a exista.

Pentru aceștia din urmă mai ales, citez câte ceva din graiurile câtorva personalități mai însemnate, în

¹⁾ Plutarh: *Moralische Abhandlungen*, Univer. Bibl.

²⁾ Vacherot: *Le nouveau spiritualisme*.

³⁾ R. Rüber: *Litterarische Salzkörner*.

⁴⁾ Rusillon: *Le Paganisme*.

⁵⁾ I. Chevalier: *L'Idée de Dieu dans la philoso. contemp.*

⁶⁾ M. Eminescu: *Impărat și proletar*.

⁷⁾ M. Barrès: *Cahiers intimes*.

legătură cu veșnicul sbuctum al idell de Dumnezeu, cu rațiunea lui de a fi și de a-l concepe. Fiindcă și în problema aceasta, despre care un teolog de-al nostru scrie: „După cum nu poți opri pe om de a mânca, așa nu-l poți opri de a căuta pe Dumnezeu“ și aici „în fața unui trufaș călcător peste drepturile lui Dumnezeu, poți scoate cârticica și să-i spui: „Dar ce spune aici boerul? Pare acesta care a spus aceste vorbe, știa mai puțin ca dumneata?“⁸⁾

Dela „nebulă“ psalmistului, care a grăit „în inima sa: Nu este Dumnezeu“ și până azi, au fost mulți acela cari au zis că nu i-a neliniștit niciodată glasul unei astfel de întrebări.

Un propovăduitor al rânduielilor fără Dumnezeu, din zilele noastre scrie: „Imi place să urc, însă n'am întâlnit niciodată pe Dumnezeu... Deoarece lui nu i-a păsat nicicând de mine, de ce oare m'ași ocupa eu de el?“⁹⁾

Ba te ocupi frate necredincios! Fiindcă nu poți face să nu te ocupi. Tocmai întrebarea dumitale: „... de ce m'ași ocupa de el?“ dovedește că n'ai avut niciodată pace din pricina Dumnezeului care există și pe care nu vrei să-l recunoști și cu vorba și cu scrisul. Fact întocmai ca un alt slab de curaj, pe care îl întrebă cineva:

„Există Dumnezeu? — „Da“ răspuse acesta.

„Dovada că există, e că-l urăsc.“

„Sub sentimentele care îndepărtează de Dumnezeu, există o sete, setea după Dumnezeu“¹⁰⁾.

„Făgăduirile lor“ (ale ateilor) zice Wagner „nu distrug decât o nălucă. Ei păstrează sămburile tare al idell de Dumnezeu și sub alte numiri, fac din sămburile acesta părți de căpetenie ale cugetării lor. Uciderea dumnezeilor e una din preocupările lor; fără să știe însă, muncesc la reînvierea lor.“¹¹⁾

De aceea, rar învățat, chiar și printre acela cari au făcut câte-o amărăciune creștinismului, care să nu fi arătat măcar printr'un cuvânt că-l neliniștește ideea de Dumnezeu, că nu pot înăbuși glasul muștrător al acestui Dumnezeu în ei, sau cel puțin să nu fi recunoscut indirect și fără să vrea foloasele care decurg din această idee și anexele ei.

În ordinea aceasta de idei, deși numai ca într'o paranteză, e interesant să amintesc la locul acesta spusese unui mare tăgăduitor al lui Dumnezeu despre creștinism, a nume, Mihail Bakunin: „Cinstea cea mare a creștinismului, netăgăduitul lui merit și toată taina izbândeii sale nemaipomenite și de altfel cu totul îndreptățite, fu că s'a adresat acelei mulțimi suferinde nenumărate, cărei mulțimi, lumea anticreștină, compusă dintr'o aristocrație intelectuală și crudă, îi tăgăduia până și cele mai neînsemnate însușiri, până și eele mai simple și omenești drepturi“¹²⁾.

Pr. Gh. Perva

⁸⁾ Arh. Scriban: Cum să ne apărăm legea? In „F. D.“ nr. 26—30, 1939.

⁹⁾ André Lorulot: Pourqu'oi je suis athée,

¹⁰⁾ Sertillanges: Catéchisme des incroyants, vol. I.

¹¹⁾ M. Boegner: Conférences données a l'Egl. ref. de Passy.

¹²⁾ M. Bakunin; Gott und der Staat, in „Freidenker-Bibl.

Legea din 1846, pentru libera revenire la ortodoxie și urmările ei

II.

În ședința din 18—30 Aprilie 1846, Episcopul Gherasim, expune cele petrecute în ziua de 25 Martie, cu ocazia publicării legii pentru libera revenire la ortodoxie. Din această expunere¹⁾ aflăm că pastorală Mitropolitului a fost copiată de clericii Institutului teologic în 450 exemplare, care au fost împrăștiate în toată eparhia. Serbarea publicării acestei legi în Arad, s'a început în Biserica sârbească, în prezența Episcopului de față fiind românii și sârbii precum și armată regulată (rendes katonaság) care pentru această ocazie au venit din Cetate. Episcopul fiind primit de cler și îmbrăcat în sf. odăjdii, rostindu-se rugăciunile premergătoare Sf. Liturghii, a ieșit în procesiune înconjurat de cler, popor și armată și s'au îndreptat spre biserica românească în cântări și rugăciuni. Săvârșindu-se aici Sf. Liturghie s'a cetit de pe amvon circulara Episcopului împreună cu pastorală Mitropolitului atât în limba română cât și în cea sârbă, și s'a vestit poporului adunat de câte bunătați (jótékonyaságok) și milostiviri (kegyességok) s'au învrednicit Biserica, Legea și Poporul nostru dela Casa de Austria, și încât mai așteaptă încă în viitor dela aceeași Casă.

De aceea atât pentru Majestatea Sa Ferdinand I cât și pentru întreaga Casă domnitoare, s'au înălțat rugăciuni pentru pașnică și îndelungată domnie.

După rugăciunile din biserică Episcopul, cu preoțimea locală, cu învățătorii și slujbașii bisericești au luat masa de post (böjtös ebéd) în ședința episcopescă; iar comunitatea română și sârbă în restaurantul „Crucea albă“ au primit pe străini. În timp ce amândouă clopotele sunau, se goleau pahare pentru sănătatea și domnia îndelungată a Majestății Sale și a Intregei Case domnitoare“.

Însfârșit Episcopul relatează că despre toate cele întâmplate, cum au decurs în acea zi, s'a trimis Raport Excelenței Sale Mitropolitului cu data de 1—13 Aprilie.

Consistorul hotărăște, ca toate aceste întâmplări, pentru veșnică amintire (örökös emlékezetre) să fie consemnate în Protocolul sesiunilor consistoriale.

Bucuria comemorării acestor întâmplări în ședința cons. abia o lună dela întâmplarea lor, este turburată de scrisoarea locțiitorului de subprefect (viceșpan) jud. Arad, Faschó Iosif din 14 Aprilie prin care arată Episcopului că nu are cunoștință, deoarece nu i s'a comunicat despre ordinul difuzat în eparhie. La aceasta în ziua următoare, 15 Aprilie Episcopul a răspuns că Excelența Sa Mitropolitul Raiacici prin scrisoarea datată din Viena în 11 și 21 Februarie, l'a încredințat că Majestatea Sa a binevoit, prin soluția din 21 Februarie, articolul al treilea din 1844 și peste a noastră confesiune a-l întinde. Tot Excelența Sa a rânduit ziua de 25 Martie, a Bunei Vestiri ca zi de rugăciune pentru Majestatea Sa Împăratul Ferdinand I.

¹⁾ Prot. ses. Cons. seria 77—1846.

După acest răspuns Domnul locțiitor de subprefect (viceșpan) în 18 Aprilie, trimite o altă scrisoare pe lângă care adaugă în copie raportul solgăbirăului din Boroș Ineu despre mijloacele ascunse (tiltot!) și neîngăduite prin cari preoții neuniți amăgesc pe uniți, și în special Preotul din Slatina; prin aceste (mijloace) liniștea publică și pacea cetățenilor se turbură. La aceasta Episcopul a răspuns că a încredințat pe protopopul tractual să cerceteze pâră asupra preotului din Slatina. Și dacă pe alocurea a fost astfel de preoți care au depășit circulara Episcopului, aceștia, de bună seamă vor fi aduși la realitate.

Dar nici cu atât nu a fost îndestulat Domnul locțiitor de subprefect, deoarece în 21 aceeași lună, a trimis o altă scrisoare, în care arată că deoarece această poruncă regească a sosit pe calea Mitropolitului, și nu prin județ, nu are nici o valoare oficială, și până atunci nu are putere întreagă, până nu se vestește prin mijloacele legale.

La aceasta, Episcopul — cu data 24 aceeași lună — a răspuns atrăgând atenția asupra în treitei scrisori a D-lui Locțiitor de subprefect. În prima nu știa de ordinul regeșc, în a doua se plângea că dispoziția turbură liniștea publică, acum contestă valabilitatea ei pe motiv că nu a sosit prin mijlocirea prefecturii. *De aceea a atras atenția numitului domn că precum aurul e tot aur fie că e scos spălat din nisipul râului, fie că e scos dintr'o vână de pământ, — tot așa și Porunca regească e aceeași, pe orice cale s'a vestit ea mai întâiu.*

Episcopul arată că despre toate acestea a raportat în 12-2 Aprilie, Mitropolitului.

În aceeași ședință consistorială²⁾ protopopul din Buteni, în urma încredințării Episcopului de a cerceta efectele publicării legii în satele cu uniți, raportează că a ieșit în toate satele vecine cu uniți, dar nici într'un sat n'a constatat că preoții ar fi ademenit pe cineva să treacă la ortodoxie, și nici liniștea publică nu a fost conturbată ci dimpotrivă populația întreagă este entuziasmată de mila împărătească. Cât despre Preotul Isaia Popovici din Slatina acuzat că ar fi făcut sfeștanie în două case unite, în urma anchetei făcute a ieșit la iveală că locuitorul Popa Iosif, sosit unit, cu 12 ani înainte când s'a făcut unirea la Neagra, nici nu a fost acasă ci a fost la plug în Slatina. La unire a fost scris de alții. El n'a intrat niciodată în biserica unită și nici nu s'a împărtășit de slujbele preotului unit, afară de o singură dată când, fără știrea lui, acesta a intrat cu crucea în casa lui. El ca și până atunci, a cercetat biserica ortodoxă.

Consistorul hotărăște: „Protopopul va ieși din nou în satele contaminate și va culege dovezi scrise despre aceea că nu s'a întâmplat nici o turburare a liniștei publice și că satele nu sânt „revoltate“. Cât despre preotul Isaia Popovici, i se poruncește să-și adune mărturii în scris despre nevinovăția sa, până în ședința următoare Mai 14-26.

Pr. Gh. Lițiu

²⁾ Prot. ses. cons. seria 77-1846.

INFORMAȚIUNI

= SF. PAȘTI AU FOST PRĂZNUITE și în acest an la Arad cu aceeași solemnitate tradițională și bogată în roade duhovnicești. Slujba sf. Învieri a fost oficiată dimineața la orele 4 de către P. S. Părinte Episcop Andrei, înconjurat de un sobor de 36 protopopi și preoți și 5 diaconi. Atât în prima zi cât și a doua zi de Paști sf. Liturghie a fost slujită în biserica catedrală tot de P. S. Părinte Episcop înconjurat de un sobor de 12 preoți și 2 diaconi. În ziua primă a predicat P. S. Sa, iar în a doua zi Protopopul Viorel Mihuțiu. Mulțimea credincioșilor care a participat într'un număr deosebit de mare la toate aceste sf. slujbe a avut iarăș prilejul de a-și îmbogăți sufletul și a-și întări credința în dumnezeirea celui înviat.

= SFÂRȘITUL RAZBOIULUI ÎN EUROPA. Zorii celei de a doua zi de Paști ne-au adus vestea îmbucurătoare că războiul în Europa s'a sfârșit. La Reims, generalul Jodl, șeful Marelui Stat Major german, a semnat în dimineața zilei de Luni 7 Maiu a. c. actul de capitulare necondiționată a Germaniei. În dimineața zilei de 9 Maiu acest act a fost apoi ratificat și la Berlin în prezența delegațiilor puterilor aliate. Anunțarea acestei capitulări a produs în toate țările o bucurie de nedescris. Pretutiniuni s'au făcut demonstrații spontane și s'au aranjat festivități pentru comemorarea marelui victorii dobândite prin atâtea jertfe de vieți omenești.

ȘCOALA DE DUMINECĂ

20. Program pentru Duminecă 20 Maiu 1945.

1. *Rugăciune*: Învierea lui Hristos văzând...
2. *Cântare comună*: Cu trupul adormind. (70. Cânt. rel. pg. 31).
- 3-4. *Cetirea Evangheliei*: (Marcu 15, 43-16, 8) și *Apostolului zilei* (Fapt. Ap. 6, 1-7) cu tâlcuire
5. *Cântare comună*: Suitu-s'a Dumnezeu... (70. Cânt. rel. pg. 38).
6. *Cetire din V. T.*: Natan muștră pe David. (II. Impăr. c. 12, 1-24).
7. *Povește morale*: Elifaz vrea să facă pe Iov fățarnic. (Iov c. 15).
8. *Intercalări*: (Poezii rel. etc.).
9. *Cântare comună*: Astăzi mântuirea a toată lumea s'a făcut... (70. Cânt. rel. pg. 82).
10. *Rugăciune*: Rugăciunea 10 dela Utrenie. (Liturg. pg. 42).

CONCURS

Se publică concurs pentru ocuparea postului de *spiritual vacant dela Academia Teologică ort. rom. din Arad*, cu termen de 30 de zile.

Candidații, pe lângă condițiile prevăzute în Codul Funcționarilor Publici, vor fi preoți hirotoniți, de preferință celibi sau monahi, având doctoratul sau licența în teologie, sau cel puțin absolvența unei Academii Teologice.

Ca beneficiu spiritualul va avea salariul prevăzut în bugetul Ministerului Cultelor, precum și locuință, luminat și încălzit gratuit în localul școlii începând dela data când școala se va instala în edificiul său.

Cererile se vor înainta Consiliului Eparhial ort. rom. din Arad, cel mult în curs de 30 de zile dela prima publicare a prezentului concurs în revista oficială „Biserica și Școala“.

2-3

Consiliul Eparhial ort. rom. din Arad.